

Стус підняв до рівня універсальних форм. Вони відображають індивідуальну версію буття як трагедії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко А.І. Лексична парадигма «страждання в поезиці В.Стуса // Мовознавство. – 1995. – № 2-3. – С. 47-54.
2. Загальна психологія: Підручник / О.В.Скрипниченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. – 464 с.
3. Новий тлумачний словник української мови: В 3 т. – К.: Аконіт, 2003. – Т.3. – 862 с.
4. Овсієнко В. «Ми канемо у вічність молодими... // Вітчизна. – 1994. – № 7-8. – С. 138-144.
5. Павлишин М. Квадратура круга: прологомени до оцінки Василя Стуса // Всесвіт. – 1993. – № 11. – С. 159-162.
6. Словник української мови: В 11 т. – К.: Наукова думка, 1978. – Т. 9.
7. Стус Д. Василь Стус: Життя як творчість. – К.: Факт, 2005. – 368 с.
8. Стус В. Твори: У 4-х т. – Львів: Просвіта, 1994. – Т.1. – 432 с.
9. Шерех Ю. Третя сторожа. – К., 1993. – 302 с.

Кныш Е.И. Лексико-семантическое поле «страдание» в творческом наследии Василия Стуса.

Статья посвящена анализу лексем поэтической речи В.Стуса, которые составляют «пирамиду страдания» и передают выражение физической и моральной боли человека, его бытия в мире.

Knysh O. I . Lexico-semantic field «suffering» in the creative heritage of Vasily Stus.

The article is devoted to the analysis of lexemes of Stus's poetic speech, which make a «pyramid of suffering» and transfer an expression of physical and moral pain of the person and his existence in the world.

УДК 811.161.2' 38

Кравець Л.В.

НПУ імені М.П. Драгоманова

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ “ТВІР” І “ТЕКСТ” У СУЧАСНІЙ ФІЛОЛОГІЇ

У статті стисло викладені результати аналізу найбільш помітних лінгвістичних і літературознавчих теорій твору і тексту. Зроблена спроба охарактеризувати співвідношення понять “вір” і “текст” у руслі сучасної інтегративної парадигми наукового знання.

Проблема художнього твору є однією з найдавніших в історії філології. З античних часів аж до сучасності вчені здійснювали спроби теоретично обґрунтувати це явище та виділити його характерні ознаки [Арістотель, Платон, Д. Дідро, Г. Е. Лессінг, Й.-Г. Гердер, О. О. Потебня, І. Я. Франко, Д. М. Овсянко-Куликовський, Я. Мукаржовський, Г. Гавранек, Р. Якобсон, Р. Інгарден, В. Б. Шкловський, О. І. Білецький, В. В. Виноградов, М. М. Бахтін, Ю. М. Лотман, Р. Барт, Ю. Крістева, У. Еко, Б. М. Гаспаров, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько, В. А. Кухаренко, А. К. Мойсієнко та ін.]. Проте з усіх створених упродовж цього періоду теорій художнього твору жодна не здобула загального

схвалення. Така ситуація свідчить про те, що на розв'язання проблеми художнього твору впливає епоха, традиція, методологія, досвід конкретного вченого, а також історична конфігурація самого предмета дослідження. Ці чинники визначають кожен окрему концепцію та формують її диференційні ознаки. Водночас, незважаючи на всі розходження у поглядах, більшість учених визнавали, що художній твір – це мистецький витвір, у якому реалізовано певні естетичні цінності та який створено з метою вплинути засобами художнього слова на розум, почуття читачів і викликати в них певні переживання й роздуми.

У намаганні встановити характерні ознаки художнього твору дослідники зверталися до різних його аспектів, зокрема мовного вираження [І. Я. Франко, В. Б. Шкловський та інші представники російської формальної школи, члени Празького лінгвістичного гуртка, В. В. Виноградов, Ю. М. Лотман, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько, В. А. Кухаренко], внутрішнього розшарування та структурування (“надорганізації”) [Р. Якобсон, Р. Інгарден, Б. А. Успенський, Ю. М. Лотман], функцій [Я. Мукаржовський, Р. Якобсон, Ю. М. Лотман] тощо. Проте, як показує аналіз праць, вченим не вдалося виділити стійких специфічних ознак твору, окрім мови, яка, з одного боку, відрізняє його від інших видів мистецтва, а з другого, об'єднує і споріднює з іншими видами письменства (документальним, науковим, релігійним тощо).

Мова виступає засобом і матеріалом літературного мистецтва. За допомогою мови і в мовній формі, а саме у вигляді тексту, постає художній твір – продукт творчої діяльності митця. Виходячи з цього можна сказати, що текст є формою існування твору. Проте у другій половині ХХ ст. поняття тексту і твору були переосмислені, що і спричинило зміну їхнього співвідношення.

Метою цієї статті є встановлення на основі аналізу найбільш помітних лінгвістичних і літературознавчих теорій співвідношення понять “твір” і “текст” у сучасній філології.

М. Зубрицька зазначає: “епоха середньовіччя запропонувала візію світу як тексту, тоді як модерна доба довго та різними шляхами йшла до утвердження зворотного візійного постулату: “Текст – це Світ” [5, 20]. Нове розуміння тексту тісно пов'язане із переосмисленням у другій половині ХХ ст. значення мови в житті людини та визнанням її влади над людиною. Висловлювання Л. Вітгенштейна про межі мови, про мову як “лабіринт стежок”, теорія Е. Сепіра і Б. Уорфа, концепції діалогового характеру людського мовлення і жанрів мовлення М. М. Бахтіна, теорія актів мовлення Дж. Л. Остіна, а також праці М. Фуко, Р. Барта, Ж. Дерріда, Ю. Крістевой викликали неабиякий резонанс у науковому світі та сприяли поступовому утвердженню думки про організаційну і творчу роль мови, усвідомлення її як діяльності людини. У гуманітарних науках це спричинило “лінгвістичний поворот”, а в самій лінгвістиці намітилася тенденція переходу від вивчення мови як абстрактної системи до дослідження її функціональних виявів. Ці зміни, за словами Р. Барта, і сформували новий погляд на поняття “твір” та зумовили “потребу в новому об'єкті, одержаному в результаті зсуву або перетворення попередніх категорій. Таким об'єктом, – на думку вченого, – є текст” [1, 414]. У своїй праці “Від твору до тексту” вчений чітко

розмежував поняття “твір” і “текст”, вказавши на ряд відмінностей. Зокрема Р. Барт вважав, що:

1) твір – це речовий фрагмент, який займає певну частину книжного простору (наприклад, у бібліотеці), а текст – поле методологічних операцій. Твір – це статика, результат діяльності, він “може поміститися в руці, текст розміщується в мові, існує тільки в дискурсі”. Текст “за своєю природою мусить крізь щось рухатися – наприклад, крізь твір, крізь ряд творів”;

2) твір входить до жанрової ієрархії, а текст “ламає старі рубрики”, він парадоксальний;

3) твір замкнений і зводиться до певного означуваного, а в тексті “означуване безкінечно відкладається на майбутнє”, “він працює в сфері означувального”. “Текст повністю символічний; твір, зрозумілий, сприйнятий і прийнятий у всій повноті своєї символічної природи, – це і є текст”;

4) текст множинний, у ньому реалізується сама множинність змісту, яка викликана не двозначністю елементів змісту, а “просторовою багатолінійністю означальних”. Будь-який текст є інтертекст стосовно іншого тексту;

5) твір метафорично можна назвати організмом, який розростається і розвивається, а текст схожий на сітку, яку закидають у море змістів. Твір цілісний – текст можна дробити;

6) твір є об’єктом споживання, а текст “вимагає від читача діяльного співробітництва”, гри. Читач грає в текст, як у гру, і грає текст, як музичну партитуру, виступаючи його співавтором;

7) текст пов’язаний із насолодою, із задоволенням без відчуття відірваності [1, 414–422].

Хоч П. де Ман рекомендував читати праці Р. Барта як інтелектуальну пригоду, проте їх значення для науки він порівнював з коперниковою революцією. Ці слова можна підтвердити тим, що перехід Р. Барта від поняття твору до теорії тексту не тільки позначив перехід від структуралізму до постструктуралізму та відкрив перспективу письма в науці, а й актуалізував проблему знака, точніше спричинив необхідність переосмислення його структури. Р. Барт одним із перших зіткнувся з цією проблемою, окреслив її і спробував розв’язати. Загалом у науковому світі ідеї Р. Барта, а також Ж. Дерріда, Ю. Крістевой та ін. істотно вплинули на розвиток філософії та літературознавства, а згодом і лінгвістики, породивши нові підходи до вивчення тексту, мови. Постструктуралісти вказали шлях до подолання одномірного відношення “структура – твір” і переходу в багатомірний простір тексту (Р. Барт) або інтертексту (Ю. Крістева).

Водночас піднята постструктуралістами проблема “текст” – “твір” не є принципово новою в науці. Це лише по-новому осмислене питання про співвідношення “даного” (тексту) і “створеного” (твору) в літературному висловлюванні. Традиційно вчені віддавали перевагу “створеному” над “даним”. Наприклад, феноменолог Р. Інгарден розумів літературний твір як суто інтеційний предмет, “джерелом існування якого є творчі акти свідомості автора, а фізичною підставою – текст, усталений на письмі або за допомогою іншого фізичного засобу можливої репродукції (наприклад, на магнітофоні)” [6,

180]. Як багатопланове утворення твір, на думку вченого, складається з чотирьох рівнів (хоч, по суті, це мовний і предметний аспекти твору): (1) словесних звучань, (2) значущих одиниць (речень і груп речень), (3) схематичних образів, (4) предметів, що представлені через інтенційні стани речей [6, 179]. За Р. Інгарденом, літературний твір відрізняється від нелітературного своєю художністю, яка виявляється у квазісудженнях (удаваних судженнях), що не є ані фальшивими, ані правдивими. Проте дослідник не пояснює, як відрізнити квазісудження від судження.

Формалісти і структуралісти вивчали художній твір, розглядаючи його тільки як мовне явище, що являє собою структуру, елементи якої естетично актуалізовані й ієрархічно організовані. Специфічною властивістю цієї структури є наявність динамічних взаємовідносин між елементами [11, 276]. Стратифікацію художнього твору формалісти і структуралісти проводили відповідно до своїх переконань, виділяючи в ньому тільки мовні рівні, що їх визначив Ф. де Соссюр.

Ю. М. Лотман, який у своїх дослідженнях користувався переважно структуральним методом, вважав, що “текст – один із компонентів художнього твору, звичайно, дуже істотний компонент, без якого існування твору неможливе. Але художній ефект у цілому виникає із зіставлення тексту зі складним комплексом життєвих і ідейно-естетичних уявлень” [10, 37]. Художній твір у концепції Ю. М. Лотмана постає як деяка реальність, що членується на частини, а текст тлумачиться як складна структура, що містить численні коди. Це свого роду інформаційний генератор, який може не тільки передавати інформацію, кондесувати її, набуваючи пам’яті, а й трансформувати повідомлення і породжувати нові. Концепція тексту Ю. М. Лотмана значною мірою вибудована на засадах семіології і культурології, в контексті яких мова є одним із семіотичних об’єктів. Висловлюючи думки про зв’язок тексту із культурою, про здатність тексту генерувати новий зміст, про семіосферу, семіотичний простір, культурну пам’ять та ін., вчений виходить за межі структуралістики і зближується з позицією М. М. Бахтіна.

У працях М. М. Бахтіна структуральна методологія зазнала критики, а текст здобув статус первинної даності усього гуманітарно-філософського мислення [3, 416]. На думку вченого, кожний текст, будучи “чимось індивідуальним, єдиним і неповторним”, пов’язаний з іншими текстами особливими діалогічними відносинами [3, 417]. Характер тексту, за М. М. Бахтіним, визначають задум і здійснення цього задуму. У концепції М. Бахтіна найважливішою категорією є автор-творець як “конститутивний момент художньої форми”, а форма являє собою “вираження активного, ціннісного відношення автора-творця і того, хто сприймає, до змісту” [2, 58-59].

У центрі уваги французького вченого П. Рікера також перебував текст, який він розумів як “будь-який дискурс, зафіксований на письмі”, а “фіксація письмом – це складова частина самого тексту” [14, 305]. За П. Рікером, текст є продуктом творення і автора, і читача. Водночас, на відміну від структуралістів, зокрема Р. Якобсона, П. Рікер вважав, що літературної комунікації не існує, бо “читач відсутній при акті писання; письменник відсутній при акті читання” [14, 306].

Постструктуралісти радикально змістили ціннісні акценти у співвідношенні “текст” – “твір”, поставивши на перше місце “текст” [7, 45]. Вони також істотно розширили розуміння тексту, пов’язавши з ним всю мовну реальність. У постструктуралістській концепції текст постав як безмежне, неперервне й відкрите утворення, яке постійно рухається, поповнюючись новими елементами й набуваючи нових змістів. Він не доступний для структурного аналізу, бо містить численну кількість різнотипних і різноспрямованих культурних кодів, виявити які всі одночасно неможливо. Постструктуралісти (М. Фуко, Р. Барт) оголосили про “смерть автора” й заявили, що текст рухається сам і це є самодостатньою процедурою породження змісту. Ще далі пішли прихильники теорії “реакції читача”, висунувши тезу, що значення породжує не текст, а його адресат, модальність значення визначається не формальними властивостями тексту, а його пояснювальними стратегіями. Постмодерністи розглядають текст лише в міжтекстових відношеннях, в інтертекстуальних зв’язках. “Інтертекстуальна енциклопедія” читача є своєрідним аттрактором (англ. *attract* – притягувати), до якого тяжіє інтерпретація тексту як процедура змістоутворення [12, 334].

Аналіз наведених вище новітніх поглядів неминуче наводить на думку про їх співзвучність із вченням О. О. Потебні. Професор Харківського університету вважав, що мова мистецтва є засобом не вираження готової думки, а створення її. Відповідно художній текст здатний викликати в читача його власну думку, але не може передати йому авторську, тому зміст після завершення тексту розвивається не митцем, а адресатами [13, 49]. Він не створений раз і назавжди автором, а виформовується читачем щоразу під час кожного прочитання тексту. “Заслуга митця, – писав учений, – не в тому мінімумі змісту, який думався йому під час створення, а в певній гнучкості образу, в силі внутрішньої форми збуджувати найрізноманітніший зміст” [13, 49]. Ідеї, висловлені українським ученим у другій половині XIX ст., в оновленому вигляді з’явилися у працях європейських учених через століття. Чи не є цей факт свідченням наукової достовірності згаданих теоретичних положень?

У сучасній науці текст і твір є різноякісними реальностями, що потребують відповідних способів аналізу. У новітніх дослідженнях текст все частіше тлумачать не як форму існування твору, а як обов’язкову умову його виникнення [7, 38]. Вчені вважають, що під час роботи над твором автор має справу з текстом, у момент завершення цієї роботи народжується твір, який далі відчужується від автора і перетворюється в текст [9, 24]. У такому аспекті текст є мовою в дії, він “відчувається тільки у процесі праці, виробництва”, а твір постає як результат текстотвірної діяльності митця, один із станів тексту в часі, “ефект тексту”, “шлейф уявлюваного, що тягнеться за текстом” [1, 415].

Водночас виділення з твору тексту не являє собою просту процедуру. Це, на думку постструктуралістів, покликаний зробити аналіз, який відповідає мінімум трьом умовам. По-перше, літературне висловлювання потрібно розглядати як місце перетину текстових площин, як діалог письменника і читача, а також діалог різних культурних контекстів. По-друге, слід пам’ятати, що інтертекст виникає під час процесу читання-письма, бо будь-який текст є таким перетином інших

текстів, який породжує щонайменше ще один текст. По-третє, необхідно враховувати те, що інтертекст має динамічний характер: він виробляється відносно другої структури; виникнення твору передбачає реструктурувальну трансформацію всього інтертекстового матеріалу [8, 5–6].

У цілому приймаючи постструктуралістське тлумачення тексту, усе ж вважаємо, що художній текст являє собою складне цілісне утворення, створене із мовного матеріалу і наповнене таким обсягом різнотипних змістів, який не може містити будь-який інший текст. Цілісність художнього тексту слідом за Б. М. Гаспаровим розуміємо не як абсолютну інтеграцію всіх компонентів тексту в єдину і послідовну змістову побудову, а як зв'язок різноманітних і різнорідних змістів з певним текстом та між собою у межах цього тексту, незважаючи навіть на їх повну протилежність [4, 324]. Наявність різнотипних змістів пояснюємо, зокрема, тим, що з одного боку, мовні одиниці художнього тексту, перебуваючи у тісному зв'язку і взаємодії, творять детерміновану автором внутрішню композиційно-сміслову єдність, кожен елемент якої і вся система в цілому залежно від застосованих стилістичних прийомів можуть реалізувати різний понятійний зміст. З другого боку, на появу певного змісту впливає особистість читача (слухача), від уяви, інтуїції, асоціативного мислення, мовного чуття, культурного, освітнього, інтелектуального рівнів розвитку якого залежить ступінь сприйняття тексту. Вважаємо, що будь-який художній текст відтворює фрагмент концептуальної картини автора, тому під час вивчення тексту важливо враховувати співвідношення “автор – текст – читач”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барт Р. От произведения к тексту. // Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика: Пер. с фр. / Сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Косикова. – М.: Прогресс, 1989. – С.413 – 423.
2. Бахтин М.М. Проблема содержания, материала и формы в словесном творчестве (1924) // Вопросы литературы и эстетики. – М.: Худ. лит., 1975. – 387 с.
3. Бахтин М. Проблема текста у лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. 2-е вид. доповнене. – Львів: Літопис, 2001. – С. 416 – 422.
4. Гаспаров Б. М. Язык, память, образ. Лингвистика языкового существования. – М.: Новое литературное обозрение, 1996. – 352 с.
5. Зубрицька М. Ното legens: читання як соціокультурний феномен. – Львів: Літопис, 2004. – 352 с.
6. Ингарден Р. Про пізнавання літературного твору. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. 2-е вид. доповнене. – Львів: Літопис, 2001. – С. 176 – 206.
7. Косиков Г.К. “Структура” и/или “текст” (стратегии современной семиотики) // Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму / Пер. с фр., составление и вступительная статья Г. К. Косикова. – М.: ИГ “Прогресс”, 2000. – С. 3 – 48.
8. Кристева Ю. Бахтин, слово, диалог и роман // Диалог. Карнавал. Хронотоп. – 1993. – № 4. – С. 5 - 24.
9. Кузьмина Н.А. Интертекст и его роль в процессах эволюции поэтического языка. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 272 с.
10. Лотман Ю.М. О поэтах и поэзии. – С.-Петербург: “Искусство – СПб”, 1999. – 848 с.

11. Мукаржовский Я. О структурализме. // Мукаржовский Я. Исследования по эстетике и теории искусства: Пер. с чешек. – М.: Искусство, 1994. – С. 275 – 291.
12. Постмодернизм. Энциклопедия. – Минск: Интерпрессервис; Книжный Дом, 2001. – 1040 с.
13. Потебня О. О. Думка й мова. // Потебня О. О. Естетика і поетика слова. Збірник. – К.: Мистецтво, 1985. – С. 32 – 72.
14. Рікер П. Що таке текст? Пояснення і розуміння. // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. 2-е вид. доповнене. – Львів: Літопис, 2001. – С. 305 – 323.

Кравец Л. В. Соотношение понятий “произведение” и “текст” в современной филологии.

В статье кратко изложены результаты анализа наиболее заметных лингвистических и литературоведческих теорий произведения и текста. Сделана попытка охарактеризовать соотношение понятий “произведение” и “текст” в русле современной интегративной парадигмы научного знания.

Kravets L. V. The relation between notions “the composition” and “the text” in modern philology.

In article, results of the analysis of the most known linguistic and literary studies theories of composition and text have been set in a condensed form. Attempt has been made to characterize a relation between notions ‘the composition’ and ‘the text’ in a context of modern integration scientific knowledge of paradigm.

УДК 81'28

Кумеда О.П.

*Сумський державний
педагогічний університет*

РЕФЛЕКСИ ДАВНЬОГО Ё В МОВІ ТВОРІВ П. КУЛІША

У статті проаналізовано особливості рефлексії давнього ё в першодруках П. Куліша на тлі східнополіського діалекту; обґрунтовано вплив питомого мовного оточення на ідіолект письменника.

П.Куліш “протягом усієї письменницької діяльності...виступав свідомим творцем української літературної мови, її стратегом і безпосереднім будівничим”, і “його мовно-літературний досвід вельми корисний для назрілого повернення сучасній українській мові її питомого народного характеру...” [12, 398], однак мова цього видатного майстра слова донині не стала об’єктом докладного системного вивчення. В останні роки мовна практика П.Куліша все більше привертає увагу дослідників. З відомих праць тільки студії І.Г.Матвіяса [10; 11] проливають світло на діалектну основу мови автора “Чорної ради”, “Орисі”, “Досвіток” та багатьох творів, які, як відзначав В.І.Сімович, читати “треба для їх мови” [13, 404].

На думку дослідника мови Т.Шевченка П.Д.Тимошенка, “вивчення мовних (фонетичних, морфологічних та ін.) особливостей мови письменників-класиків необхідне як у практичному, так і в теоретичному відношеннях. Воно потрібне, зокрема, для вияснення загальних тенденцій розвитку літературної мови в

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
ім. А.С. Макаренка

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Збірник наукових праць

Видається щорічно

Суми
СумДПУ ім. А.С. Макаренка
2008

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)
Ф54

Друкується згідно з рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Герман** (відповідальний редактор); доктор філологічних наук, професор **П.І. Білоусенко**; доктор філологічних наук, професор **Ю.А. Зацний**; доктор філологічних наук, професор **Н.Г. Іщенко**; доктор філологічних наук, професор **А.Е. Левицький**; доктор філологічних наук, професор **С.О. Швачко**; доктор філологічних наук, професор **В.Ф. Шевченко**; доктор філологічних наук, професор **Н.П. Шумарова**; доктор педагогічних наук, професор **О.М. Семенов**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.М. Гаврило**; кандидат філологічних наук, доцент **Е.Г. Мандич**; кандидат філологічних наук, доцент **О.М. Молчанова**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.А. Хомула**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Павлов**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Поставний**; кандидат філологічних наук, доцент **С.В. П'ятченко**; кандидат філологічних наук, доцент **В.І. Школяренко**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.І. Кириленко**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.І. Дорошенко**; кандидат філологічних наук, доцент **А.А. Силка**; **К.М. Грамма** (відповідальний секретар).

Ф54 **Філологічні науки:** Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. – 352 с.

ISBN 978-966-698-117-5

Затверджено постановою Президії ВАК
України від 9 червня 1999 р. №1-05/7
(додаток) як фаховий збірник

Збірник присвячений актуальним проблемам філології. Тематика статей охоплює питання синхронічного і діахронічного аналізу мовних одиниць різних рівнів. У полі зору науковців – проблеми етимології, історії, лексикології, структури різних мов тощо, питання історії української та світової літератури.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів, учителів гімназій, ліцеїв, середніх шкіл.

ISBN 978-966-698-117-5

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)

© СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. УКРАЇНСЬКЕ ТА ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Василенко В. А. Лінгвоюридична експертиза конфліктогенного тексту: культуромовний аспект	3
Виноградова Ю. Семантика та функціонування обставинних детермінантів в офіційно-діловому дискурсі	8
Герман В. В., Грамма К. М. Лексико-граматичні доміанти нормативно-правових документів.....	13
Гоцинець І. Л. Взаємодія асоціативності та образності у семантичній структурі слова	20
Давидова Т. В. Проблематика ономасіологічних досліджень на сучасному етапі: когнітивний аспект.....	27
Дейниченко Н. П. Культура мовлення і діалекти	32
Денискіна Г. О. Типи та мовностилістичні особливості сучасної текстової нелітературної пародії в українській газетній публіцистиці	37
Дорошенко Л. І. До питання про словотвірну парадигму будівельних назв східнополіського діалекту	42
Дядченко Г. В. Мікрополе «очі» як фрагмент мовного портрету людини в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ століття	47
Іваненко І. Ідеографічна організація української логопедичної термінології	53
Книш О. І. Лексико-семантичне поле «страждання» у творчому доробку Василя Стуса	58
Кравець Л. В. Співвідношення понять “твір” і “текст” у сучасній філології	63
Кумеда О. П. Рефлекси давнього ё в мові творів П. Куліша	69
Левченко Т. М., Чубань Т. В. Вияв категорії виду багатозначними дієсловами.....	75
Лиманчук Л. М., Нікіщенко Ю. О. Іншомовна лексика в романі П. Загребельного «Роксолана»: семантико-стилістичний аспект	80
Мацько О. М. Індивідуальний мовостиль Івана Драча	85
Медвідь Н. С. Мова соціально-психологічної прози як джерельна база лінгвокультурологічного дослідження	92
Михайлюк Л. М., Матвєєва В. А. Психолінгвістичні аспекти вживання суржику (на прикладі мовлення носіїв деформованої говірки м. Лебедина Сумської області)	98
Пелепейченко Л. М., Посмітна В. В. Специфіка мовного впливу на читача в мас-медійному просторі військової та правоохоронної сфер України	104
Переломова О. С. Типи взаємодії текстів: види і форми інтертекстуальності.....	112
Петленко Л. П. Образність символів українських народних пісень про кохання	121

Петленко Л. П. Семантика концептів персоніфікованих образів поезії Бориса Олійника	126
Поставний В. В. Мовна ситуація в освіті та соціальна престижність української мови як визначальні чинники формування культуромовної особистості (на прикладі Сумської області)	135
Пристай Г. В. Морфонологічна характеристика прикменикових коренів	141
Прокопович Л. С. Епітетні структури із семою «простір» у мові української поезії другої половини ХХ століття	148
Рудь Н. А. TextanAnalisor у системі досліджень ідіолекту мовної особистості	154
Сухенко В. Г. Слово як лінгвопоетична домінанта ідіостилю Дмитра Білоуса	160
Сюта Г. М. Час у мовній картині світу сучасної поезії Західної української діаспори	165
Ткаченко Т. В. Розмовний компонент як виразна ознака художнього стилю	172
Харченко І. І. Інтерференція як лінгвістична проблема	176

РОЗДІЛ II. УКРАЇНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Єременко О. Р. Топоніміка роману «Єрусалим на горах» Р. Федоріва : семантико-функціональний аспект	181
Каменська І. В. Художньо-філософське осмислення теми проминальності в збірці В. Свідзинського «Вересень»	188
Каменська Н. П. «...без тебе повільна, нестямна загибель, Батьківщино моя, Батьківщина німа!» (ностальгійна лірика Є. Маланюка) ..	195
Кириєнко Н. М. Традиційні образи в творчості Михайла Ореста	203
Кириленко Н. І. Художньо-філософське вирішення моральних проблем у драмах В. Винниченка	209
Сліпушко О. М. Образ автора у «Слові о полку Ігоревім»	215
Ставнича О. М. Деструкція політичних міфів популізму та державництва у романі М. Лазарука «Інавгурація»	222

РОЗДІЛ III. ЗАРУБІЖНА ФІЛОЛОГІЯ

Багацька О. В. Лексичні засоби позначення виявів концепту <i>рівновага</i> в сучасних американських оповіданнях	229
Гаврило Л. М. Особливості латинської писемної мови XV століття (на матеріалі твору Ю. Дрогобича «Про затемнення»)	238
Данилюк С. С. Семантичне структурування англійських електронних наукових текстів (на матеріалі персональних веб-сторінок лінгвістів)	244
Дудченко М. М. Роман Мейв Бінчі «Скляне озеро». Руйнівна сила кохання	249
Ємельянова О. В. Реакції-неприйняття на адресантні висловлювання з домінуючою спонукальною інтенцією	255

Коваленко А. М. До питання про лінгвістичний статус журнального заголовка (на матеріалі сучасної англомовної преси).....	262
Коновалова О. В. Асоціативно-термінальна мотивація англійських етнонімів (<i>артефакт</i> як донорська зона).....	269
Литвиненко Т. М. Міфологічне ім'я в художньому тексті.....	274
Луньова Т. В. Концепт «Палімпсест» у романі С. Рушді «Останній подих мавра»	282
Милованова В. В. Художественная роль смеха в романе Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание».....	289
Молчанова О. М. Роль та місце <i>арго</i> у сучасній французькій мові	296
Особливець О. Ю. Базові засади феміністичної лінгвістики як одного із напрямків сучасних гендерних досліджень.....	302
Павлов В. В. Функціональні властивості контекстуальних синонімів	305
Петриченко Г. В. Образ Кірджалі у російській і польській прозовій спадщині першої половини ХІХ століття (образно тематичний і лінгвостилістичний аспекти).....	312
Сушко-Бездєнєжних М. Г. Напрямки, категорії та методи дискурс-аналізу	319
Харкевич Г. І. Оніричне в текстовій репрезентації стану тривоги персонажа (на матеріалі англомовної прози)	326
Хекало М. О., Хмелик Л. Я Гендерна спрямованість англомовного рекламного дискурсу: лінгвостилістичний та прагматичний аспекти.....	331
Школяренко В. І. Критерії встановлення національно-культурної специфіки фразеологізмів німецької мови VIII-XVII століття.....	336

РОЗДІЛ IV. РЕЦЕНЗІЇ ТА ВІДГУКИ

Школяренко В. І. Становлення фразеологічної картини світу німецької мови (на матеріалі писемних пам'яток VIII-XVII століть).....	346
---	-----

Наукове видання
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

Філологічні науки
Збірник наукових праць

Суми: СумДПУ, 2008 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск **В.В. Бугаєнко**
Комп'ютерна верстка **О.Ю. Заніна**

Здано в набір 22.09.08 р. Підписано до друку 27.10.08 р.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір друк. Друк ризогр.
Умовн. друк. арк. 20,5. Обл.-вид. арк. 25,3. Тираж 100. Вид № 75.

СумДПУ ім. А.С.Макаренка
40002, м. Суми, вул. Роменська, 87

Виготовлено на обладнанні СумДПУ ім. А.С.Макаренка